

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

De natura & moribus Graecorum cap. xii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

& quo ad uixit uoluptatibus semp infensus fuit. Quod ergo minus malum fore credidit, id adiudicauit faciendum esse pro meliori: & minus malum anteponendum maiori, non tam ad id, quod liceret, q̄ ad id, quod pro tempore expediret intentus sicut à medicis fieri uideamus in quibusdam morbis, qui feruntur minori malo, q̄ tollantur. Sic Aaron ad euitandum (ut sibi uidebatur) grauius malum, assensit Hebræorum genti, aurei uituli adorationem. Similiter & Moses ob eiusdem gentis duritiam (ut nuper dicebatur) annuit eis ius repudii gentis suam more, non aliter sane concessurus, quoniam neq̄ antea fuerat, nec post, aliquo diuino oraculo comprobatum. Eadem quoque ratione Romana nunc ecclesia eos ipsos sacerdotes Græcos coniugatos tolerat, quia olim Paphnucius coniugauerat: utpote ueteri morbo laborantes, & nullis iam medicaminibus, aut fomentis curabiles. Hæc a nobis fortassis nimis libere, at non ab re certe dicta, ac ædita in publicum. Verum nunc super his quid agendum sit, nihil asserimus certi, neque quicquam asserimus noui præter id quod hæctenus extitit obseruatum: atque assertionem hanc sapientiorum iudicis, & ecclesiæ arbitrio integram, illibatamq̄; relinquimus.

De natura, & moribus Græcorum. Cap. XII.

N Olim hoc loco cuiuspiam gentis gratis mihi inuidiam conuari, si orientales gentes, & in primis Græcos dixero ob superbiam sapientiæ, quam sibi nimium arroganter assumunt, male semper audiuisse: & a uero, & æquo natura gentis sæpius deflexisse: unde olim uelut ex irriguis fontibus, multiplices sectas, diuersa dogmata, & innumeras penè hæreses contra catholicam fidem. Christianamq̄; pietatem emanasse constat. Addas, q̄ eos Latinis semp infensos legimus: unde

unde illud Catonis Græcos infectantis. Nos quoque didicant, inquit, barbaros, & spurios, & magis quàm alios opiorum appellatione dedecorant. Sed & Marcus Tullius multa in hanc ipsam gentem, in ea oratione quam pro L. Flacco habuit diserrissime dixit: imitatus credo patrem, qui & ipse Græciæ genio, unus omnium infensissimus fuisse perhibetur. Dicebat enim M. Cicero. M. Tullii pater Italos similes esse Syrorum uenalium, quorum ut quisque sciret optime græce, ita esse nequissimum: aliter una cum literis Græcorum mores ad Latinos demigrare solitos. Cicero autem ipse quid de Græcorum libidine sentiret in L. pisonem unico epitheto expressit, ubi uoluptarios Græcos appellat. Hoc idem nihilo minus expresse. Ouidius paucis & ipse ostendit, ubi de Tereo Tracum rege, quorum nunc loco successere Græci, ita concinit. (Sed nunc innata libido Extimulat: pronūque genus regionibus illis in uenerem: flagrat uitio gentisque suoque.) Paulus quoque apostolus ad Titum scribens Epimenidis uersiculo de moribus Cretensium aptissime usus est. Cretenses semper mendaces, malæ bestiae, uentres pigri. Quod autem regio ualde officere moribus soleat, Curcius in uita Alexandri hac sententia & ipse confirmat. Ex Sicilia, inquit, Cleon, & hic quidem non ingenii solum, sed etiam nationis uitio adulator. Et Cicero dissimilitudo, inquit, locorum dissimiles hominum procreationes habet. Quam uero prona semper fuerit in uenerem natio ipsa Græcorum, Ioannes quoque apostolus apertissime demonstrat, dum Pergamum, & Tiatira Græcas ciuitates de Nicolaitarum errore reprehendit, ut legitur in eius Apocalypsi. Sed & Diogenes, quum & ipse in Græcia diutius uersatus esset percūstanti cuidam qua parte Græciæ uidisset bonos uiros, respondit, nusquam: sed Lacedæmone pueros tantum: designans corruptissimos mores totius Græciæ usque adeo ut nec apud Lacedæmones olim gentem incor-

Tit. 1

Apoc. 2

DE CONIV. ET CONTJ. SACER.

cupisissimam, nisi in pueris integritas prisca maneret: in
relisqua uero Græcia ne pueros quidem esse incorru-
ptos. Huic dicto conuenit, quod de Phryne nobili scor-
to idem philosophus dixerat. Nam quum hæc Del-
phis ex uoto Venerem auream dicasset, Diogenes tale
ei subscripsit elogium. Ex Græcorum intemperantia,
Innuens per hæc quanta Græcorum libido fuisset, quū
uni femellæ, ex quæstu meretricio, pro redimendo uo-
to tantum auri superesset. Legimus quoque (quod
prætermittendum non est) Alexandrum Severum im-
peratorem Romanorum de militibus sumpsisse aliquā
do supplicium, & quum Antiochiam uenissent, lauacris
mullebribus, & delitiis indulgentius uacassent: atque
ita dicitur in contione acclamasse. Milites Romani
amant, potant, lauant Græcorum more. Hinc etiam
uerbum fœdum apud Latinos factum est Græcari, &
Ciorinthiari: quum quis intemperantius scortis, & mere-
tricibus indulgeat. Quam ob rem non sine causa poe-
tæ Veneri sedem in media Græcia collocarunt utpote
apud gentem, & in regione luxuriæ, & lasciuis omni-
bus natura deditissima: & propterea hanc ipsam modo
Paphiam, modo Cypriam uocabulis à Græciæ urbi-
bus sumptis nominant. Quam proueni autem fuerint sa-
cerdotes Græci per ea tempora ad incontinentiam, dira
iporum persecutio in diuum Ioannem Chrysostomū
manifeste demonstrat. Is enim (ut in dialogo de eius
uita legitur) quum creatus esset Constantinopolitanus
episcopus, exerceretq; iure censuram aduersus fœdam,
& in honestam uitam faceret: qui præter uxores
mulieres quoque quas subintroductas uocabant, secū-
domi turpiter retinebant, asserens tanti comparatione
flagitii, tolerabiliores esse lenones quàm eiusmodi sa-
cerdotes: & illi longe à medicinæ taberna degant se-
orsum cum his, qui sua sponte infirmi esse uolunt:
at hi intra salutis officinam uersantes, remediaq; pro-

fitentes, ad morbum sanos inuitent. Ex quo tantam sibi
 sanctus uir conflauit inuidiam, ut pars impia cleri
 quæ eo esset affecta contagio exitaliter in eius infamiã,
 & necem, coniuraret: nec prius desisteret, quousque falso
 criminacionibus eum eiceret in exiliũ. Id autem mo-
 liri per falsos testes huic genti facile fuerat, quum in
 Græcia ita iurandum mutuo accipi soleat, ut extet
 prouerbiũ de Græcis, Da mihi iuramentum mutuo:
 & non multum ab hoc dissimile, quod est, Fide Græca
 mercari: quasi nulla esset in eorum uerbis fides, sicut nec
 in eorum mensibus K alendæ. Sed curiosius hæc for-
 tassis de Græcis dicta sunt, ac pluribus quàm nostra pro-
 fessio postulare uideatur. Verum non ab re equidem
 putauit fore, huic genti hoc loco patrii soli uitium pro-
 bro uertere, quum sapius hominum mores, sicut &
 plantæ ad regionis habitum, naturamq; respondeant.
 Gentes si quidem natura diuersæ sunt: aliæ iracundæ,
 aliæ audaces, aliæ uasæ aliæ hebetes, quædam in uis-
 num, quædam in uenerem proniores, quod uitium uni
 Græciæ peculiare semper fuit. Sed quid attinet plura
 referre de Græcorum incontinentia? iam satis quidem
 patere arbitror, ex his quæ hæctenus dicta sunt, Paphnu-
 tium uirum prudentissimum Græcorum nuptiis, non
 quia placerent fauisse, sed quia gentis uitium id ipsum
 tunc necessario requirebat: ne maiori scilicet ueneris in-
 ficerentur flagitio, ad quam Græci proniores ipsius re-
 gionis genio ac natura feruntur: adeo ut non contem-
 ti matrimonio ita sibi concessio (ut nuper dicebam) su-
 per inducere uxoribus pellices, & concubinas solerent.
 Reliquum est ut dari mihi ueniam in hac causa à Græ-
 cis petam, si forsan hic contra nostrum institutũ uisus-
 sim eos acerbiuscule pupugisse. Quid quod nullo à me
 odio aut inuidia factũ est: sed studio, & defensione ue-
 ritatis, Nã & si Græciæ genium inatæ libidinis accusamus,

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

non propterea defraudamus eam propria laude, quod olim
semper floruerit optimis ingeniis, & uiris, doctrina, &
sanctitate praestantibus: ut merito docta Graecia fuerit
appellata, & iudicio etiam aduersariorum obtinuerit
omnis disciplinae principatum. Vnde, M. Tullius pro.
L. Flacco. Tribuo, inquit, Graecis literas, doctarum
artium disciplinam, non adimo sermonis leporem, inge-
nii acumen, dicendi copiam. Hic tamen eandem ueniam
petit sibi dari a fratre, quam ego mihi modo a Graecis
peto. Ait enim Dabis hanc ueniam mi frater ut nostros
Graecis anteponam. Cicero generaliter dixit: at ego mo-
destius, de aliis rebus non contendo, sed de sola religio-
ne, & castimonia assero nostros Graecis anteferendos.
Nam quod ad eruditionem pertinet, & ad mathemati-
cas disciplinas, quis nescit ab his ad nos tanquam a fon-
te omnia discendi fluentia uberius effluxisse, quibus ois
latina oratio & disputatio perenniter irrigatur: Nec hic
tacebo ad conciliandam mihi Graecorum gratiam, il-
lud Eusebii in sua euangelica praeparatione dictum: &
si non carere suspitione uideatur eius commendatio,
quum & ipse Graecus sit: integritas tamen uiri facit, ut
nullo pacto tale testimonium recusemus. Ait enim Grae-
cia sola homines generat uere coelestes, atque diuinos,
natura ad omnem scientiam natos, cuius rei causa est sub-
tilitas aeris. Dicitur enim a quodam sapiente cuius
mihi nomen excidit. Aer sicciior, anima prudentior, &
melior. Cui ergo mirum si dicatur Graeciam libidinosam
esse, eadem ratione, qua dicitur ingeniosa, & pru-
dens: Attamen ut ibi reperiuntur multi hebetes & im-
prudentes: ita parimodo non negamus praeter loci na-
turam ibi quoque reperiri posse multos continentes.
Nam ut in generationibus hominum, & quoruncumque
animantium saepe accidit, ut filii a parentibus degenerent,
ut uideamus saepe a sapienti patre nasci filium stolo-

lidum: & ab equo generoso, ac robusto, segnem, & in-
firmum: ita etiam de gente, & de regione pari iure cen-
sendum. His uolui me reconciliare Græcis, quum mea
natura sit, nolle mihi quempiam inensum esse, nec iras-
tum ullo pacto. Sed iam ad institutum reuertar meum:
& expediam, quæ ex proposito mihi restant ducenda.

Quo præstet interuallo cœlibatus sacerdotum
Latinorum matrimonio sacerdotum Græ-
corum. Cap. XIII.

Satis mihi constare posse uidetur ex his, quæ dicta
sunt, Latinorum traditionem de castitate sacerdo-
tum multo digniorem, atque perfectiorem esse,
quàm licentiam nuptiarum Græcorum, reliquum est ut ui-
deamus etiam ultra modo traditio Deo uideatur acce-
ptior: quod quidem ex fortuna, atque ex fœlicitate utrius-
que ecclesiæ facile puto posse dignosci. Videmus enim
(si cõferendum exemplum est) uniuersam fœlicitatem
imperii iam quæ; (si Deo placet) & litterarum, atque omnem
scientiarum peritiam, una cum uero ritu religionis ad
Latinos fuisse translata: ut ipsi sanè Græcorum papæ
cum suis nuptiis sordidi, atque contempti degant, miser-
rima egestate depressi iam quæ; & imperiti cõtra naturam
gentis, & quod miserabilius est, impis superstitionibus,
& infidelibus regibus seruentes. At qui Latini suo cœ-
libatu, & si multi reperiantur incontinentes, tamen in bo-
norum gratiam summe eruditi, summe quæ; illustres, ac re-
uerendi ubique locorum sunt. Componantur quæso mo-
do in quouis genere laudis utriusque populi, cedit profes-
sio Græciæ, nec ultra, quantumuis uana, audebit Latio
se conferre, ne dum præponere, ut fecit aliquando: quo-
niam nihil ferè extat citra sexcentos ferè annos à Gre-
cis Græciæ, & in Græciâ scriptum, quod patienter legas.
Porro Latinis nostris cœlibatus sui sterilitas, ex spiritali